

*Ing. Štefan Klempa,
riaditeľ Výskumného ústavu LIKO,
60-ročný*

Jubilant sa narodil 13. mája 1923 v Moravskom Jáne, v rodine železničiara. Gymnaziálne štúdium skončil roku 1943 v Malackách, SVŠT roku 1950. Počas vysokoškolského štúdia pôsobil dva roky ako učiteľ na Štátnom gymnáziu v Malackách.

Po oslobodení sa aktívne zapojil do politickej činnosti, najmä počas februárových udalostí (tajomník OAV, člen DOSK, predseda prípravného výboru pre vytvorenie OV ČSM v Malackách), za čo bol roku 1970 vyznamenaný Pamätnou plakétou k 20. výročiu Februárového víťazstva a roku 1971 Plakétou k 50. výročiu založenia KSČ. Za budovanie Trate mládeže mu bol dva razy udelený odznak úderníka.

Po absolvovaní vysokej školy nastúpil do konzervárne Cukrovaru v Nitre. Od roku 1952 pracoval na Povereníctve potravinárskeho priemyslu, Hlavnej správe V (konzervy, lieh, škrob) vo funkcii výrobného inšpektora, vedúceho výrobného oddelenia a vedúceho technického oddelenia.

Roku 1957 bol vymenovaný za riaditeľa podniku Považské konzervárne, n. p., v Novom Meste nad Váhom, kde vytvoril prvé mikrobiologické laboratórium v rámci konzervárenského priemyslu, prvú vývojovú a mechanizačnú dielňu, zaviedol použitie paletizácie a koncepčne i projektovo zabezpečil ďalší rozvoj závodu.

Od roku 1958 zastával na Združení liehovarov a konzervární v Novom Meste nad Váhom funkciu technického námestníka, kde sa pod jeho priamym vedením vytvorila výskumná a vývojová skupina a realizovala, resp. pripravovala výstavba viacerých závažných investičných akcií.

Od roku 1960 pracoval na Združení liehovarov a konzervární v Bratislave, kde postupne zastával rôzne riadiace funkcie.

Pri vykonávaní týchto funkcií preukázal schopnosť na vysokej koncepcnej úrovni usmerňovať tvorivý proces v rozličných oblastiach tak, aby sa plnili rozhodujúce národohospodárske úlohy. V čase keď zastával funkciu technického riaditeľa, úspešne sa realizovali viaceré významné investičné akcie, ktoré

závažnou mierou ovplyvnili technickú úroveň a kapacitné možnosti rozvoja výrobných odborov LIKO. Z najdôležitejších možno uviesť Konzerváreň Trebišov a Nové Zámky, Nápojársky závod a kapustáreň Košice, Výrobnú halu v Lučenci, Koncentračnú stanicu a vodný zdroj v Sabinove, prístavba Mraziarne v Nitre, výstavbu Octárne v Lipt. Mikuláši, rekonštrukciu Škrobárne v Bolerázi, výstavbu v závode Leopoldov, ako aj budovu GRT LIKO a VÚ LIKO.

Od 1974 až doteraz zastáva funkciu riaditeľa Výskumného ústavu LIKO.

Počas jeho pôsobenia v terajšej funkcii rozšírila sa náplň ústavu o normalizačné a metrologické stredisko, vybudovalo sa stredisko pre výpočtovú techniku, oddelenie pre strojno-technologickú unifikáciu, oddelenie pre strojno-technologickú projekciu, skupinu pre objektivizáciu noriem prácností, energetických noriem a cenotvorbu ústavom vyvinutých výrobkov.

Vzhľadom na orientáciu výskumu a vývoja na riešenie kľúčových problémov VHJ, ako aj jeho zameranie na rýchlu realizáciu sa VÚ LIKO stal jedným z najznámejších výskumných ústavov v potravinárstve v ČSSR. Rozvinula sa široká spolupráca VÚ LIKO s viacerými vedeckými pracoviskami v ČSSR (SVŠT, VÚP, VÚPP, CHÚ SAV, Prírodovedecká fakulta UK, MÚ ČSAV, VÚPB, VÚCHZ a i.) i v zahraničí (Výskumný ústav konzervárenského a paprikárskeho priemyslu, Budapešť, Výskumný ústav fermentačného priemyslu, Budapešť, Výskumný ústav konzervárenského priemyslu, Plovdiv, Výskumný ústav pre ovocie a zeleninu, Magdeburg, Výskumný ústav potravinárskeho priemyslu, Varšava, VNIKOP, Moskva a i.). Ing. Š. Klempa je splnomocnencom ČSSR v RVHP za úlohy riešené v rámci dlhodobého cieľového programu v oblasti konzervárenského priemyslu a zabezpečuje ďalšiu mnohostrannú i dvojstrannú spoluprácu.

Aktívnu účasť na riešení výskumnej a vývojovej problematiky dokumentuje i 10 autorských osvedčení, resp. prihlášok vynálezov, ktorých je spoluautorom. Kladne treba hodnotiť i jeho aktívnu účasť na príprave novej generácie inžinierov — potravinárov, ktorým ochotne odovzdáva svoje vedomosti v oblasti konzervárenských strojov a liniek.

Za úspešnú budovateľskú prácu v priemysle dostal náš jubilant Pamätný odznak k 25. výročiu socialistického potravinárskeho priemyslu (1974) a vyznamenanie Vynikajúci pracovník VHJ LIKO 1976 a MPVŽ SSR 1977. Pod jeho vedením získal VÚ LIKO viaceré čestné uznania.

Súduh Ing. Klempa svojou dlhoročnou obetavou a iniciatívnou prácou a svojimi osobnými vlastnosťami dokázal mimoriadne schopnosti pri vedení výskumu, a preto môžeme jemu i pracovníkom VÚ LIKO želať, aby ešte dlho stál pri kormidle ústavu v dobrom zdraví, s pracovným elánom a jemu povestným pokojom. Prajeme mu všetko najlepšie do ďalšej práce i v osobnom živote.

Ing. Alexander Szokolay, Dr.Sc.

*Doc. Ing. Ján Farkaš, CSc.,
vedúci vedecký pracovník,
60. ročný*

Doc. J. Farkaš sa narodil 30. apríla 1923 vo vinohradníckej rodine v Modre ako najmladší z 9 detí. Po maturite a skončení vojenskej služby pôsobil od roku 1948 ako vedúci Vinárskych závodov, n. p. Modra keď bol súčasne vymenovaný za okresného splnomocnenca pre výkup hrozna a vína.

Od roku 1953 bol vedúcim novozaloženého Výskumného pracoviska Vinárskych závodov so sídlom v Modre. Roku 1978 sa v rámci integrácie pracovisko stalo súčasťou Komplexného výskumného ústavu vinohradníckeho a vinárskeho, Výskumnej stanice vinohradníckej a vinárskej v Modre, kde aj v súčasnosti pôsobí ako vedúci výskumného vinárskeho pracoviska Modra 2, takže v tejto funkcii pracuje nepretržite už 30 rokov.

Po skončení vysokoškolského štúdia roku 1964 obhájil roku 1966 na Vysokej škole chemickotechnologickej v Prahe kandidátsku dizertačnú prácu a roku 1967 habilitoval na Univerzite 17. listopadu v Prahe. Externe prednášal na Chemickotechnologickej fakulte SVŠT v Bratislave. Od roku 1977 je vedúcim vedeckým pracovníkom.

Vo svojej vedeckej práci sa zameriaval najmä na riešenie fyzikálnochemickej a mikrobiologickej trvanlivosti vína. V tejto oblasti sa vypracoval vďaka húževnatosti, veľkým odborným znalostiam a napokon aj vďaka mimoriadne tvorivej vedeckej fantázii na jedného z popredných odborníkov, o čom svedčia ohlasy na jeho práce z celého sveta, najmä z celosvetového stretnutia vinárskych vedeckých pracovníkov roku 1977 v Bordeaux, roku 1978 v Jalte na Kryme na Všeľvázovom výskumnom inštitúte vinohradníckom a vinárskom a na vedeckom sympóziu v Chile.

Publikoval celkom 68 vedeckých a odborných prác, z ktorých najvýznamnejšie sa zameriaval na použitie Komplexonu 3 ako náhrady za ferokyanid draselný pri čírení vína, uplatnenie tuzemského bentonitu na stabilizáciu vína,

použitie vymieňačov iónov pri stabilizácii vína, komplexné zužitkovanie vedľajších produktov pri spracovaní hrozna a výrobe vína, odstránenie myšínovej príchuti z vína, využitie 5-NFA pri stabilizácii vína proti mikrobiologickým zákalom, odstránenie sírovodíka z vína, prípravu kyseliny metavínnej, ktorá sa vyrába v Slovakofarme, Hlohovec, pod obchodným názvom Vinisan, uplatňovanie syntetických preparátov, tzv. demetalov pri stabilizácii vína proti kovovým zákalom. Najnovšie jubilant zavádza metódu čistenia novou čriacou zmesou, ktorá vyžaduje prídavok tanínu, želatíny a bentonitu pričom vzniknutá kryštalická (nie koloidná) zrazenina sa dá ďalej zužitkovať, čo umožňuje aj tu uplatniť bezodpadovú technológiu.

Ako prvý v rámci RVHP vyriešil s kolektívom ešte roku 1954 použitie epoxidových živíc ako náterových hmôt na cisterny v potravinárskom priemysle. Tento postup sa dnes aplikuje prakticky vo všetkých štátoch RVHP. Okrem toho vyriešil technológiu výroby dnes už takého rozšíreného a obľúbeného nápoja Vinea. Je autorom 25 patentov a autorských osvedčení.

Výsledky vyriešených výskumných úloh uplatňuje aj vo svojich odborných knihách. Je autorom prvej publikácie spracovanej v ČSSR na tému *Technológia vína*, ktorá vyšla v dvoch vydaniach, a *Technológia a biochémia vína*, ktorá vyšla v doplnenom vydaní aj v jazyku českom. Do tlače je pripravené prepracované a rozšírené vydanie publikácie pod názvom *Biotechnológia vína*, ktorá v krátkom čase má vyjsť aj v zahraničí.

O ohlase týchto publikácií v zahraničí svedčí aj to, že mu udelili cenu medzinárodnej organizácie Office international de la vigne et du vin v Paríži za rok 1974 za knihu *Technológia a biochémia vína*.

Bol koordinátorom a vedúcim riešiteľom vedeckovýskumných úloh, ktoré sa riešili v spolupráci s VSNIVV „Magarač“ v Jalte na Kryme.

V minulosti i súčasnosti zastáva viaceré významné verejné a spoločenské funkcie. Sedemnást rokov pôsobil ako poslanec MsNV Modra, od roku 1954 je členom Komisie pre výstavbu MsNV v Modre. Od roku 1950 bol členom Ústrednej vynálezcovskej a zlepšovateľskej komisie pri Odborovom zväze potravín ROH v Prahe. Významné funkcie má aj v ČSVTS, kde je členom predsedníctva Ústredného výboru Československej a Slovenskej vedeckotechnickej spoločnosti pre potravinársky priemysel a predsedom odborných skupín ČSVTS. Je aj členom potravinárskej sekcie ČSAZ v Prahe.

Za vynikajúcu prácu dostal jubilant viaceré vyznamenania a medaily. Roku 1973 medailu ČSAZ v Prahe, Cenu Slovenského literárneho fondu 1974, odznak Klubu milionárov ROH „Zlepšovateľ-milionár“ 1979, Zaslúžilý pracovník MPVž SSR 1980, čestný titul „Zaslúžilý vynálezca“ s právom nosiť Zlatý odznak roku 1982, ako aj ďalšie vyznamenania ROH a ČSVTS a čestné uznania MV KSS a MsNV v Modre.

Jubilant sa venuje aj výchove mladých pracovníkov. Spolupracuje s vy-

sokými školami, vedie diplomové práce, je školiteľom ašpirantov, oponentom na obhajobách kandidátskych prác a pôsobí aj pri vzdelávaní pracovníkov potravinárskeho priemyslu. Vydal viaceré odborné-popularizačné publikácie a zorganizoval v ČSSR niekoľko odborných konferencií s medzinárodnou účasťou.

Jubilant vedecky spolupracuje s našim ústavom — s jeho pomocou dokázal VÚP pohotovo zariadiť laboratóriá pre biotechnológiu a cudzorodé látky v Modre. Je členom vedeckej rady ústavu, ako aj členom rady pre vedeckú spoluprácu nášho Bulletinu potravinárskeho výskumu.

Nášmu vzácnemu jubilantovi prajeme do ďalších rokov naďalej veľa tvorivej fantázie, elánu, síl a zdravia, aby sme mohli aj naďalej úspešne spolupracovať na rozvoji nášho socialistického potravinárskeho priemyslu.

Ing. Vincent Karovič, CSc.

K životnému jubileu Ing. Vlastimila Tvarožka, CSc.

Svoje významné životné jubileum — 60. narodeniny, oslávil dňa 11. februára 1983 dlhoročný pracovník Výskumného ústavu potravinárskeho v Bratislave, vedúci vedecký pracovník, s. Ing. Vlastimil Tvarožek, CSc.

Od nástupu na ústav roku 1965 riešil problematiku skladovania potravinárskych surovín a uskutočňoval výskum kinetiky zrenia plodín. Výsledky svojej vedeckovýskumnej činnosti publikoval v časopisoch i knižných vydaniach, vypracovaním viacerých expertíznych podkladov, návrhov a návodov (metodík) a pre prax pripravil podklady pre technológiu klimatizovaných veľkokapacitných skladov na skladovanie ovocia a zeleniny (JRD Trhové Mýto, Topolníky, Kameničná, Selice, Dvory n. Žitavou, Štítnik a v ďalších poľnohospodárskych podnikoch). Za túto významnú činnosť mu roku 1969 udelili štátne vyznamenanie „Za vynikajúcu prácu“.

V rokoch 6. päťročnice sa zaoberal výskumom vlastností vybraných surovín, s orientáciou na rýchle analytické metódy, ako je terénna penetrometria, luminiscenčná analýza, elektrobiotest, a vypracoval podklady pre konštrukciu prototypov meracích aparátúr, z ktorých sa jeden sériovo začína vyrábať.

V súčasnosti pracuje v oblasti výskumu kvality potravinárskych surovín, najmä ovocia.

Je autorom a spoluautorom okolo 200 prác, z toho viac ako 20 pôvodných, projektov a i., ďalej viacerých autorských osvedčení, resp. prihlášok patentov.

Výskumne a vedecky spolupracoval aj so zahraničím, najmä s odborníkmi v ZSSR. Jeho výskumné a vedecké práce majú ohlas v odborných kruhoch doma i v zahraničí, najmä v ZSSR a BLR.

Do ďalšej práce a v osobnom živote želáme jubilantovi veľa síl, zdravia a úspechov.

Ing. Štefan Burák